

Ujedinjeni narodi
Odbor za ekonomska, socijalna i kulturna prava
Devetnaesta sjednica, 1998.¹

Opći komentar br. 10: Uloga nacionalnih institucija za ljudska prava u zaštiti ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava

1. Članak 2., stavak 1. Pakta obvezuje svaku državu stranku „poduzeti mjere (...) kako bi postupno postigla puno ostvarenje [prava iz Pakta] (...) uz korištenje svih odgovarajućih sredstava“. Odbor napominje da je jedna od tih mjera, kojom se mogu poduzeti važni koraci, rad nacionalnih institucija za promicanje i zaštitu ljudskih prava. Posljednjih godina došlo je do proliferacije tih institucija i trend je snažno potaknut od strane Opće skupštine i Komisije za ljudska prava. Ured visokog povjerenika za ljudska prava uspostavio je veliki program za pomoć i poticanje država u vezi s nacionalnim institucijama.

2. Ove institucije obuhvaćaju nacionalne komisije za ljudska prava, urede pravobranitelja, „zagovornike“ javnog interesa ili druge „zagovornike“ ljudskih prava, kao i *défenseurs du peuple* i *defensores del pueblo*. U mnogim je slučajevima instituciju uspostavila vlada, ona uživa važan stupanj autonomije od izvršne i zakonodavne vlasti, u potpunosti uzima u obzir međunarodne standarde ljudskih prava koji su primjenjivi na zemlju u pitanju i ima mandat za obavljanje različitih aktivnosti dizajniranih za promicanje i zaštitu ljudskih prava. Takve institucije su uspostavljene u državama s vrlo različitim pravnim kulturama i bez obzira na njihovu ekonomsku situaciju.

3. Odbor napominje da nacionalne institucije imaju potencijalno ključnu ulogu u promicanju i osiguravanju nedjeljivosti i međuzavisnosti svih ljudskih prava. Nažalost, ta uloga često nije dodijeljena instituciji ili ju je institucija zanemarila ili joj dala niski prioritet. Stoga je bitno da se puna pažnja posveti ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima u svim relevantnim aktivnostima ovih institucija. Sljedeći popis je indikativan za vrste aktivnosti koje mogu biti poduzete, i u nekim slučajevima već jesu, od strane nacionalnih institucija u vezi s tim pravima:

(a) Promocija obrazovnih i informativnih programa osmišljenih za podizanje svijesti i razumijevanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, kako unutar šire populacije, tako i među posebnim grupama kao što su javna služba, sudstvo, privatni sektor i radnički pokret;

(b) Provjera postojećih zakona i administrativnih akata, kao i nacрта zakona i drugih prijedloga, kako bi se osiguralo da su u skladu sa zahtjevima Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima;

(c) Pružanje tehničkih savjeta ili provođenje istraživanja u vezi s ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, uključujući one na zahtjev javnih vlasti ili drugih odgovarajućih agencija;

¹ Usvojen na 51. sastanku (devetnaesta sjednica) 1. prosinca 1998., E/C.12/1998/25.

(d) Identifikacija nacionalnih kriterija prema kojima se može mjeriti ostvarenje obveza iz Pakta;

(e) Provođenje istraživanja i istraga dizajniranih za utvrđivanje u kojoj mjeri su određena ekonomska, socijalna i kulturna prava ostvarena, bilo unutar države kao cjeline ili u područjima ili u vezi sa zajednicama koje su posebno ranjive;

(f) Praćenje usklađenosti sa specifičnim pravima priznatim u Paktu i pružanje izvještaja o njoj javnim vlastima i civilnom društvu; i

(g) Razmatranje pritužbi koje navode kršenja primjenjivih standarda ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava unutar države.

4. Odbor poziva države članice da osiguraju da mandati dodijeljeni svim nacionalnim institucijama za ljudska prava uključuju pridavanje odgovarajuće pažnje ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima te traži od država članica da u svoje izvještaje podnesene Odboru uključe detalje o mandatima i glavnim relevantnim aktivnostima takvih institucija.